

23.2.2018

Yhteinen tiedon hallinta -kärkihanke

Yhteinen tiedon hallinta -hankkeen projektiryhmän kokous

Aika 18.1.2018, klo 14.00–16.00

Paikka VM (Mariankatu 9), nh Ylijäämä / etäyhteys*
**kokouksen etäyhteystiedot kalenterikutsussa*

Osallistujat

Riitta Autere, pj.	VM, neuvotteleva virkamies
Anne Kauhanen-Simanainen, varapj.	VM, neuvotteleva virkamies, ESTE
Suvi Remes	VM, erityisasiantuntija
Leena Raittinen	VM, erityisasiantuntija, ESTE
Kimmo Mäkinen	VM, kehittämisspäälikkö, ESTE
Eero Konttaniemi	VRK, kehityspäälikkö, etänä, klo 14.30 alkaen
Taru Rastas	LVM, viestintäneuvos, ESTE
Jari Ylikoski	Kuntaliitto, erityisasiantuntija
Matias Frosterus	Kansalliskirjasto, tietojärjestelmäpäälikkö
Juha Mykkänen	THL, kehittämisspäälikkö, etänä
Heikki Siltala	THL, IT-kehittämisspäälikkö (varahenkilö), ESTE
Minna Rintala	Vero, ylitarkastaja, etänä
Dea Crichton-Turley	TEM, neuvotteleva virkamies
Taina Nurmela	Helsingin kaupunki, projektipäälikkö
Jaana Nevalainen	VRK, hankepäälikkö, ESTE

Vierailijat

Mika Honkanen VRK, erikoissuunnittelija

1 Kokouksen avaus

Kokouksen avaus

- Puheenjohtaja avasi kokouksen.
- Todettiin, että hanke- ja kokousaineistojen osalta on siirretty Tiimerin käyttöön. Osallistujilla on jonkin verran haasteita vielä työtilojen näkyvyydessä, mutta pääsääntöisesti Tiimerin tuntuu toimivalta ratkaisulta.
- Asialistan kohtaan 4 todettiin muutos, että suunnitelmat ovat keskusteluasiana tiedoksi.
- Asialistan kohtaan 6 todettiin muutos, että Remes esittelee.

Edellisen kokouksen muistion (liite 1) hyväksyminen.

- Muistio hyväksyttiin.

2 Henkilömuutokset projektiryhmässä ja YTI-hankkeessa (14.05-14.10)

Puheenjohtaja kävi läpi projektiryhmän osallistujien muutokset:

- Kauhanen-Simanainen on jäämässä eläkkeelle maaliskuun 2018 alussa ja jäänyt jo lomalle ja siten pois hankkeen työstä. Hän osallistuu vielä YTI-rytiniään tietopolitiikan puheenvuorolla. Henkilöä varapuheenjohtajaksi mietitään. Uutta henkilöä Kauhanen-Simanaisen paikalle projekiryhmään ei nimetä.
- Raittisen työkierto valtiovarainministeriössä päättyy ja hän jää pois projektiryhmästä helmikuun alussa.
- Konttaniemi jää pois projektiryhmästä, VRK esittää tilalle kehityspäällikkö Mikko Pitkästä.
- Asettamispäätös on edelleen prosessissa, koetetaan huomioida jälleen nämä muutokset vielä.

Hankkeessa on aloittanut Väestörekisterikeskuksessa:

- Mika Honkanen erikoissuunnittelijana, vastuualueena omadatan kehittäminen
- Petri Tenhunen erikoissuunnittelija, vastuualueena työpaketti 4 eli taloustietojen yhteentoimivuus.

3 Henkilötietojen suostumus pohjaisen tiedon hallinnan viitearkkitehtuuri (YTI-TP1) (14.10-14.50)

Käydään läpi ns. omadata-viitearkkitehtuurin valmistelun tilanne sekä 17.1.2018 työpajan keskustelu.

Liitepaketti 2.

Alustaja: Mika Honkanen, VRK

Honkanen kävi työkokonaisuuden läpi, perustuen 17.1. järjestyn työpajan aineistoihin. Kokousmateriaaleissa pdf-muotoisena selvitys, joka löytyy myös avoimesta linkistä: https://docs.google.com/document/d/15xbKi5KjTcha0jIPtGhaFCUATLf-ZRsyMZnXu_WMT_8/edit#heading=h.gjdqxs. Selvitykseen on koottu syksystä asti käyty keskustelu skenaarioiden muotoon ja selkeään etenemispolun tarjoavan viitearkkitehtuurin sijaan kyseessä on tässä vaiheessa kokoava selvitys vaihtoehtoista.

Esityksen ohessa käytiin vilkasta keskustelua. Työskentelyn aikana on tullut ilmi näkemyseroja tietosuojasetuksen roolista ja soveltamisesta julkisessa hallinnossa; työ tarjonnut kanavan käydä keskustelua ja poistaa virhetulkintoja. Tietosuojaan liittyen käyty keskustelua myös viranomaisten "valvontaroolista" eli siitä voiko viranomainen estää kansalaista luovuttamista omaa tietoaan edelleen, vaikka se voi olla vahingollista. Omadata lähtee siitä, että henkilö eli kansalainen päättää itse; tähän liittyy se, että tiedon käytöstä tulee informoida sen luovuttajaa. Käsitteissä on ollut epäselvää; selvityksen rajauksessa on todettu omadatan keskittyvän vain luonnollisten henkilöiden tietoihin ja vaikka mm. yritysten tietoja voidaan suostumusperusteisesti hallinnoida ja luovuttaa, kyse ei ole "omadatan" -otsikon alla kulkevasta ilmiöstä. Semanttisen yhteentoimivuuden vaatimus tässä kontekstissa on johtanut virhetulkintoihin tavoitteista; eteneminen täytyy olla tarvelähtöistä ja rajattujen tietomallien kautta, ei tavoitella koko julkisen hallinnon semanttista yhteentoimivuutta ennen kuin mitään voidaan omadatan kanssa tehdä. Selvitys käsittelee myös sitä onko suostumuksiin liittyvä operaattoritoiminta perusinfraa vai liiketoimintaan. Selvitys sisältää suostumushallinnan käsittemallin; se on hyvä koonti ja selkeästi keskustelutti 17.1. työpajassa osallistuneita. Selvitykseen on koottu ehdotusta tiedon luokittelusta, mikä voisi auttaa organisaatioita liikkeelle omadata-työssä. Keskustelussa todettiin, että tiedon luokittelusta voi syntyä kallis prosessi, esimerkkejä on VAHTI-puolelta. Huolta on myös siitä, että ei riitä, että julkinen hallinto tekee metatietotyötä, kun omadata prosessina valuu laajasti myös yksityiselle sektorille; pitäisi olla yhteistyö ja varmistaa, että mm. tiedon merkitys säilyy, kun sitä luovutetaan ja liikutetaan. Tiedon käytön notifikoinnin vaatimuksista keskusteltiin, että onko siitä tullut jo itseisarvo, tulisi saada tasapainoon.

Selvityksessä esitettyihin skenaarioihin todettiin, että hybridimalli vaikuttaa realistisimmalta, jo maakuntien rakentamisen suhteenkin; tärkeintä on luoda yhteentoimivuuden edellytykset, mm. tietomallit kaikille käyttöön. Lohkoketjut tällä hetkellä haaste, sillä niissä on useita pelaajien eikä vielä ole selvillä mihin suuntaan

valinnat kallistuu. Omadata tiedon toissijaisen käytön merkityksessä on kunnille haaste tietojärjestelmätasolla; tässä täytyy olla realistinen, myös tiedon hallinnan lain vaatimuksissa ja huomioitava elinkaariajattelu. Huomioitava myös se, että kunnille ei ole tällä hetkellä ainakaan lakisääteinen tehtävä tarjota omadataa.

17.1. järjestettyyn työpajaan osallistuneet antoivat tilaisuudesta hyvää palautetta, kokonaisuutta pidettiin hyvänä. Aineistot tulevat saataville tapahtuma-sivulle. Todettiin tilaisuudessa esillä ollut mahdollisuus, että riippuen selvitykseen annettavasta palautteesta ja sen luonteesta, voi olla tarpeen järjestää vielä toinen työpaja etenemisestä. Selvitys on nyt siis kommentoilla useamman viikon. Todettiin, että tässä on vielä valtavasti opittava ja viestittävää.

Etenemisestä todettiin, että tämä mammutti pitää pilkkoa edelleen ja tarvitaan se ensimmäinen liikkeellelähtö, jonka avulla hyötyjä ja haasteita saadaan konkreettisesti ratkottua. Selvityksen osalta tehdään tarkempi jatkosuunnitelma, kun nähdään reaktiot.

Kokousmateriaaleihin lisätty kokoavat esityskalvot (liite 2b).

4 Taloustiedon yhteentoimivuus, toimintasuunnitelmat (YTI-TP4) (klo 14.50-15.20)

Käydään läpi työpaketin työsuunnitelmat liittyen välineistön kehitykseen vuodelle 2018.

Liite 3.

Esittelijä: Leena Raittinen

Päätösesitys: Projektiryhmä hyväksyy suunnitelman

Raittisen ollessa estynyt Remes alusti aiheesta. Työn suunnittelu on edennyt ja dokumentoitu kokousaineistona olevaan projektisuunnitelmaan. VRK:llä on tiimi viemässä työtä eteenpäin ja osahanketta sidotaan myös metatietokokonaisuuden laajempaan kehittämiseen.

Keskustelussa tuotiin esiin tarve asiakasvaikuttamiselle ja kysyttiin miten eri viiteryhmät on tuotu isoksi työtä. Todettiin, että yhteistyössä Kuntatieto-ohjelman kanssa on valmiteltu asiakasreferenssiryhmän perustamista tähän tehtävään; tavoite kaksisuuntaiseen vuorovaikutukseen siten, että samalla lisätään tietoisuutta näistä uusista toimintatavoista. Korostettiin, että myös kunnille laajasti IT-työtä tekevien ohjelmistotalojen ohjelmistokehittäjien olisi hyvä olla edustettuina ko. ryhmässä, jotta saadaan oikea-aikaista tietoa heille kehityksen suunnasta ja etenemisestä. Todettiin, että erittäin tärkeää huomioida ja varmistaa osallisuus.

Päätös: Siirtyy päätösasiana seuraavaan kokoukseen, projektisuunnitelma ja eteneminen tiedoksi. Huomioidaan yksityinen sektori asiakasreferenssiryhmässä, keskustelu Kuntatieto-ohjelman kanssa.

5 Kuulumiset Norjan vierailulta (klo 15.20-15.35)

Käydään läpi hankkeen työn kannalta keskeiset huomiot Oslon työpajasta 8.-9.1.2018.

Liite 4.

Alustaja: Suvi Remes

JulkICT ja VRK vierailivat Oslossa keskustelemassa digitalisaatiosta ja erityisesti tiedon hallinnan kehittämisestä. Suomesta esiteltiin työn kehiksenä hallitusohjelman tavoitteet ja tietopolitiikka, Suomi.fi-palvelukokonaisuus, YTI-hankkeen työ, avoindata.fi, tiedon hallinnan lainsäädännön kehittäminen sekä semanttinen Finlex. Jälkimmäistä eikä myöskään norjalaisten vastaava työtä ehditty käsitellä, mutta kalvot on jaettu.

Norja edistää digitalisaatiota hyvin data/tieto-keskeisesti ja se näkyy myös painotuksissa mm. kehitettävien palveluiden suhteen. Kiinnostavaa on se, että Norjassa on toteutettu yksi datakatalogi tietoaaineistoille, ei siis erillistä avoimelle datalle kuten Suomessa. Vaikka osa aineistoista on Norjan ratkaisussa suljettua, kaikki metatiedot ovat julkisia ja avoimia. Tätä ratkaisua lienee tarpeen tarkastalle osana YTI-hankkeen tuotosten

pitkän tähtäimen suunnitelmia. Norjassa oltiin kiinnostuneita YTI-hankkeesta kehitetyistä semanttisen yhteentoimivuuden menetelmästä ja työkaluista; niitä tarkastellaan lähemmin erillisissä työkokouksissa, joita ehdotettiin järjestettävän. Yhtenä yhteistyön ehdotuksena oli myös ylikansallisesti yhteistyössä laadittavat tunnuskäytänteiden linjaukset. Ylipäättään yhteinen vaikuttaminen kansainväliseen yhteentoimivuuden kehittämiseen ja esimerkiksi DCAT-mallin laajennuksiin ja soveltamiseen, oli Norjan puolelta vahvasti agendalla. Tietopolitiikkamuistiota pyydettiin englanniksi.

JulkICT käsittelee vielä tapaamisen asiat ja ehdotukset konkreettisesta yhteistyöstä.

6 Yhteentoimivuusvälineistön brändinimen vahvistus (YTI-TP2) (klo 15.35-15.50)

Yhteentoimivuustyön konkreettinen edistäminen käynnistyy YTI-Rytinä seminaarista 23.1.2018. Yhteinäisen viestinnän luomiseksi on tarpeen vahvistaa käytettävä nimitys välineistökokonaisuudelle.

Liite 5.

Esittelijä: Jaana Nevalainen

Päätösesitys: Projektiryhmä puoltaa nimiehdotusta.

Nevalaisen ollessa estynyt Remes alusti ehdotuksesta. Ratkaisu on tarpeen saada seuraavan viikon seminaaria ajatellen. Asiasta keskusteltiin ja päätettiin kiinnittää vain suomenkieliset nimet. Alusta-nimeä pidettiin hyvänä, sillä kyseessä on repository-ratkaisu, minkä lisäksi määritysten tuottamista ei tarjota palveluna. Työvälineet on suppeampi nimitys. Pohdittiin myös yksinkertaisen ”Yhteentoimivuus” -nimityksen käyttöä tässä erisnimenä, mutta se saattaisi johtaa harhaan, kun ajatellaan esimerkiksi kansainvälistä EIF-kehystä ja yhteentoimivuuden eri näkökulmia siinä. Kieliversioiden osalta käsite-sanana (begrepp, concept) voisi olla hyvä näkyä ohjaamassa ajattelua oikeaan suuntaan siitä, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan sanastolla. Tietomallien osalta keskustelussa olivat myös nimitykset: informationsmodeller / informationmodels, concept schemes ja vocabulary, jonka käyttöä puoltaisi kansainväliset referenssit, mm. EU-komission ISA-ohjelman työ. Koodistojen osalta voisi olla syytä miettiä tulevaisuuttakin ajatellen vielä reference data -nimityksen käyttö, kun tunnuksista on juuri tulossa selvitys.

Päätös: Kiinnitetään suomenkieliset nimet esityksen mukaisesti. Jatketaan kieliversioiden (ruotsi, englanti) osalta käsittelyä seuraavassa kokouksessa.

7 Ajankohtaiset

VRK järjestää Suomi.fi-palveluväylän tiedonsiirtokyvykkyyden tekninen esittelytilaisuuden, jossa mukana myös NIISin toiminnan esittely (Nordic Institute for Interoperability Solutions, niis.org) 20.2.2018 klo 10-11, paikkana Väestörekisterikeskuksen tilat.

Kokousmateriaaleihin lisätystä kutsusta löytyy ilmoittautumislinkki.

8 Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään aikataulun mukaisesti ti 27.2. klo 9-11.

Aiheita voi lisätä Tiimeri-työtilan dokumenttiin: Pöytäkirjat >> Projektiryhmän materiaalit >> Projektiryhmän kokousmateriaalit >> 2018 >> YTI kokousteemat

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.10.

Liitteet (VYVI-työtila)

Liite 1: Edellisen kokouksen muistio
Liite 2a: Henkilötietojen suostumus pohjaisen tiedon hallinnan viitearkkitehtuuri, luonnosversio välitarkasteluun
Liite 2b: Oheiskalvot suostumushallinnan selvitykseen
Liite 3: Yhteentoimivuusvälineistön projektisuunnitelma taloustiedon tarpeisiin
Liite 4: Norjan vierailun matkaraportti
Liite 5: Yhteentoimivuusvälineistön nimiehdotusmateriaali
Tiedoksi: Kutsu 20.2. tilaisuuteen suomi.fi-palveluväylästä

(Tiedostopolku Tiimerissä: Pöytäkirjat >> Projektiryhmän materiaalit >> Projektiryhmän kokousmateriaalit tai Hankemateriaalit)

<https://tila.tiimeri.fi/sites/vm/yti/Pytkirjat/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fsites%2Fvm%2Fyti%2FPytkirjat%2FProjektiryhm%C3%A4n%20materiaalit%2FProjektiryhm%C3%A4n%20kokousmateriaalit%2F2018&FolderCTID=0x0120003AC56ED0CC9FB345A2452B1703F5D5BB&View=%7B872C84CD%2D03CC%2D473C%2DBC22%2DC3EC680DE5F8%7D>